

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 184
van **EMMILY TALPE**
datum: 19 december 2014

aan **PHILIPPE MUYTERS**
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

Tewerkstelling huishoudpersoneel - Knelpunten

Op 22 januari 2014 heeft het Vlaams Parlement de IAO-conventie 189 goedgekeurd die de arbeidsrechten van huishoudpersoneel moet beschermen. Het is een eerste aanzet om de rechten van de werknemers die in de sector van huisarbeid actief zijn, te versterken.

Toch blijft het een moeilijke sector omwille van de verschillende statuten (zoals inwonende dienstboden en au pairs), de specifieke werksituatie bij particulieren thuis en het groot aandeel buitenlandse arbeidskrachten. Vandaar dat misbruiken regelmatig voorkomen in deze sector dan elders.

1. Werd er in Vlaanderen, desgevallend in samenwerking met het federale niveau, reeds kwalitatief en kwantitatief onderzoek gevoerd over de tewerkstelling van huishoudpersoneel?

Zo ja, welke bevindingen werden gedaan rond de verschillende tewerkstellingsvormen en de toepassing van arbeidsrechten?

Zo neen, zal de minister in de nabije toekomst een studie laten uitvoeren die de realiteit van de arbeidsmarkt rond huisarbeid en het huishoudpersoneel in kaart moet brengen?

2. a) Worden er vanuit Vlaanderen inspecties gedaan naar huishoudpersoneel en au pairs?

Zo ja, hoeveel inspecties werden er de afgelopen vijf jaar jaarlijks ondernomen, hoeveel overtredingen werden vastgesteld en hoeveel sancties werden opgelegd?

Zo neen, wat zijn de belangrijkste struikelblokken om deze inspecties te voeren?

- b) Blijkt er een nood aan betere toegang voor de inspectie tot de werkvloer van huishoudpersoneel en op welke manier kan dit worden opgelost met respect voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer?

3. a) Is de minister van oordeel dat er een vereenvoudigd systeem voor huisarbeid nodig is?

- b) In welke mate kan een derdepartijensysteem, waarbij de werknemer niet rechtstreeks door één privéwerkgever wordt aangeworven maar door een gespecialiseerd bedrijf, een nuttige rol spelen in het transparanter maken van het stelsel rond huishoudpersoneel?
 - c) Heeft de minister al overleg gepleegd met zijn federale collega van Werk over een mogelijke vereenvoudiging van het stelsel of zal hij dat in de nabije toekomst doen?
4. Zijn er plannen om een informatie- of ondersteuningspunt op te richten voor werkgevers en werknemers die actief zijn in huisarbeid?

Zo ja, hoe ziet de minister dit concreet en zal hiervoor worden samengewerkt met de federale overheid?

ANTWOORD

op vraag nr. 184 van 19 december 2014

van **EMMILY TALPE**

Ik wens vooraf een opmerking te maken met betrekking tot mijn bevoegdheid inzake tewerkstelling van huishoudpersoneel en dienstboden. Het IAO-verdrag nr. 189 waarborgt een aantal minimum arbeidsstandaarden voor huispersoneel met het oog op waardig werk. De arbeidsrechtelijke aspecten van huisarbeid behoren tot de bevoegdheid van de federale overheid. Op federaal niveau zijn recent inspanningen geleverd om de sociale bescherming voor huispersoneel en dienstboden op hetzelfde niveau te tillen als voor andere werknemers. Uiteraard ondersteunt Vlaanderen het recht op behoorlijke arbeidsomstandigheden in haar tewerkstellingsbeleid.

Het IAO-verdrag nr. 189 werd gekwalificeerd als gemengd verdrag omwille van de bepaling rond arbeidsbemiddeling (artikel 15). De Vlaamse overheid is bevoegd voor het regelgevend kader inzake private arbeidsbemiddeling. De implicaties van het IAO-verdrag nr. 189 op de Vlaamse bevoegdheden beperken zich tot het regelgevend kader inzake private arbeidsbemiddeling. Het decreet van 10 december 2010 betreffende de private arbeidsbemiddeling en bijhorend uitvoeringsbesluit voorzien in afdoende handavings- en klachtenmechanismen om uitvoering te geven aan de verplichtingen die voortvloeien uit het IAO-verdrag nr. 189.

Ten gevolge van de zesde Staatshervorming is Vlaanderen sedert 1 juli 2014 bevoegd voor het economisch migratiebeleid, waaronder het verlenen van toegang tot onze arbeidsmarkt aan buitenlands huishoudpersoneel.

Momenteel wordt aan buitenlands huishoudpersoneel geen toegang verleend tot de arbeidsmarkt. Hierop zijn slechts enkele uitzonderingen:

- 1) dienstboden die toeristen vergezellen, zijn vrijgesteld van arbeidskaart voor een periode van maximum 3 maanden;
- 2) in individuele behartigenswaardige gevallen kan de minister om economische of sociale redenen buitenlands huishoudpersoneel toegang verlenen tot de arbeidsmarkt. Jaarlijks gaat het om enkele tientallen dossiers. De naleving van de wettelijke arbeidsvoorwaarden en correcte arbeidsomstandigheden zijn een absolute voorwaarde om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt.

Daarnaast verwijst u in uw vraagstelling naar de au pairs. Een au pair valt niet onder het statuut van huispersoneel. Een au pair is een jongere die tijdelijk in een gastgezin wordt opgenomen waar hij/zij kost en inwoning geniet in ruil voor lichte dagdagelijkse huishoudelijke taken, om zijn/haar taalkennis te vervolmaken en zijn/haar algemene ontwikkeling te verruimen. De au pair heeft geen arbeidsovereenkomst, maar een "overeenkomst voor de plaatsing van een au pair". Ik verwijs hiervoor naar mijn antwoord op de vraag om uitleg nummer 95 van Vlaams volksvertegenwoordiger Jan Hofkens van 1 oktober 2014.

Ik beantwoord uw vragen binnen dit kader.

1. In 2003 werd in opdracht van de Koning Boudewijnstichting een exploratief-kwalitatief onderzoek gevoerd naar het profiel van internationaal huispersoneel (o.l.v. professor dr. Gert Vermeulen, Institute for International Research on Criminal Policy, Universiteit Gent).

In 2013 werd een VIONA-studie opgeleverd rond "Arbeidsmarktonderzoek als instrument en basis bij toekomstig arbeidsmigratiebeleid en EU Vrijhandelsakkoorden". Huishoudpersoneel wordt hierin benaderd als laaggeschoolde arbeid, waarbij de aanbeveling geldt dat de instroom ervan blijvend restrictief benaderd wordt. Indien bij de uittekening van het Vlaamse arbeidsmigratiebeleid de nood blijkt aan nieuw en specifiek onderzoek rond huishoudarbeid, zal ik hiertoe zeker het initiatief nemen.

2. a) Tabel 1 geeft een overzicht van de uitgevoerde controles door de Afdeling Toezicht en Handhaving binnen de sector 'particuliere huishoudens', van de laatste 5 jaar.

	2010	2011	2012	2013	2014
Onderzoeken binnen de sector particuliere huishoudens	185	65	45	32	75
Totaal onderzoeken	1245	969	884	788	885
% t.o.v. totaal onderzoeken	15%	6,7%	5%	4%	8,5%

Tabel 2 geeft een overzicht van de gevolgen van deze controles door de Afdeling Toezicht en Handhaving binnen de sector 'particuliere huishoudens', van de laatste 5 jaar.

Gevolgen van het optreden	2010	2011	2012	2013	2014
Pro Justitia	16	7	3	5	12
Waarschuwing	22	12	4	7	14
PV van Inlichtingen	5	2	2	5	4
Voorstel Intrekking arbeidskaart	0	0	1	1	5

- b) Om de voorwaarden die aan de toekenning van een arbeidskaart zijn verbonden te toetsen aan de reële omstandigheden ter plaatse, dient de inspecteur toegang te krijgen tot de arbeidsplaatsen.
- De moeilijkheid ligt erin dat bij huishoudpersoneel, dienstboden en au pairs prestaties verricht worden in de particuliere woning, en dus in de privésfeer van het gezin. Om toegang te krijgen tot bewoonde ruimten moet de inspecteur vooraf de expliciete toestemming van de bewoners gekregen hebben. Indien deze toegang zou worden geweigerd, dient een visitatiebevel bij de gerechtelijke instanties bekomen te worden.
- Het huidige inspectiekader (art. 7 van het decreet van 30 april 2004 houdende sociaalrechtelijk toezicht of art. 23-24 van het SSW) biedt voldoende waarborgen voor inspectie om toegang te krijgen tot de arbeidsplaatsen en tot de bewoonde ruimten, zonder hiermee afbreuk te doen aan de bepalingen van de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer.
3. a) Ik wil tijdens deze legislatuur een Vlaams arbeidsmigratiebeleid uittekenen dat eenvoudig, efficiënt en rechtszeker is. De naleving van de wettelijke arbeidsvoorwaarden en correcte arbeidsomstandigheden zullen een absolute voorwaarde blijven om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt. Bij de hertekening van de toegang tot de arbeidsmarkt voor huishoud(st)ers, dienstboden en au pairs wordt hier de nodige aandacht aan besteed.
- b) België heeft door de invoering van het dienstenchequesysteem gedeeltelijk de huishoudelijke economie in België geformaliseerd. Een deel van het huishoudpersoneel werd hierdoor uit het zwartwerk of uit de huishoudsector

gelicht. Een beter toezicht op de naleving van de arbeidsvoorwaarden was hiervan het gevolg.

Ik erken de voordelen van een driepartijenstelsel: in een een-op-eenrelatie met de werkgever kan de werknemer zich in een zwakke positie bevinden. Wanneer de aanwerving via een agentschap verloopt, kan zijn of haar positie een stuk sterker zijn. Ook het recht op vorming en bijscholing met betrekking tot het uitvoeren van de taak, kan een voordeel zijn, specifiek om ziekten en arbeidsongevallen te voorkomen.

Door de zesde staatshervorming is Vlaanderen ook bevoegd voor de dienstencheques. In tegenstelling tot het systeem van de dienstencheques, wordt de gebruiker van diensten van huishoudpersoneel of dienstboden niet financieel ondersteund. De afweging zal gemaakt moeten worden of een derdepartijsysteem voldoende voordelen biedt, gezien het sociaalrechtelijk statuut van huishoudpersoneel door het IAO-verdrag nr. 189 opgewaardeerd en geofficialiseerd werd.

- c) Een dergelijk overleg heeft nog niet plaatsgevonden.
4. Er zijn nog geen concrete plannen voor een informatie- of ondersteuningspunt voor werkgevers en werknemers die actief zijn in huisarbeid.